

NAPREJ

Glasi Socialistične stranke Jugoslavije.

Laž ima kratke noge.

Zadnjič smo priobčili letak, ki so ga izdali komunistični kovinarji v Beogradu. V tem letaku so dolžili nekatere funkcionarje »Saveza kovinarjev v Beogradu« stavkolomstva. Že takrat smo pripomnili, da ne moremo verovati, da bi bila to resnica, zlasti še ko so komunisti dolžili stavkolomstva s. Bračinca, ki je vodil stavko v Bjelovaru celih 16 tednov.

Vendar smo letak priobčili, ker če bi bila resnica to, kar letak navaja, smo bili pripravljeni zavzeti primerno stališče tudi mi, čeravno je ta Savez socialističen. Če je pa laž, kar je v letaku, je pa prav, bodo naši kovinarji vsaj vedeli, kako znaajo komunisti lagati.

V svoji domnevi, da je letak lažniv, kakor smo to navedli že zadnjič, se nismo varali, kajti danes smo prejeli od centrale kovinarjev protiletak, ki ga je izdal Savez, v katerem je jasno ovržena komunistična laž, obenem pa tudi razkrinkana metoda, s katero se komunisti bore.

Ta letak se glasi:

Sodrug kovinarji!

Da bi »nevtalci« odvrnili od sebe odgovornost za vodstvo in neuspehe neorganiziranih stavk, so izdali letak, v katerem obrekujejo naš Savez in posamezne sodruge Saveza. V delavnici nekega Todorovića vodi stavko sodrugov pločev, delavcev Buda Milutinovića, trgovca. Iz njegovega letaka smo spoznali, da je tam, žal, pet stavkokazov iz Pančeva. Ker se našemu Savezu predbaciva, da je preskrbel te stavkokaze, smo dolžni izjaviti tole: **stavkokazov ne poznamo!** Oni niso člani našega Saveza! V Pančevu nimamo niti enega člana! Tam so vsi kovinarji organizirani v neki organizaciji, ki je v zvezi idejno in moralno z njihovo organizacijo »Trije ključki«; torej so ti stavkokazi somišljeniki Bude Milutinovića in njegovih tovarišev.

Na vse druge nesramnosti nimamo ne časa ne volje odgovarjati. Mi nimamo dolžnosti, da na ta način demoraliziramo in upropaščamo delavstvo.

Ta posel naj po razumevanju svojega programa vršijo oni, katerim se to izplača. Saj so dali za oni letak nekaj tiso-

čakov dinarjev, s katerimi bi lahko pomagali stavkujočim do zmage. Lahko bi prišli v stik s stavkokazi in jim dali potno podporo, da odpotujejo; toda njim ni bilo do tega, ker ne vodijo stavke zaradi zmage in izboljšanja težkega položaja delavstva, ne, temveč bilo jim je do tega, da bi stavka delavce osiromašila in jih pobunila. To je po njihovem mnenju »izrevoltiranje« proletariata.

Mesto kruha stavkujočim so dali s tem letakom buržoaziji spričevalo, na podlagi katerega je le ta spoznala, kako je delavstvo razcepljeno. Mi pa nočemo po tej poti, ker smo zavedni in ker sodelujemo moralno in materialno pri mnogobrojnih stavkah, ki jih vsestransko vodi Savez. Mi nimamo denarja za razsipanje, za blatenje in sramotenje. Naši izdatki za stavke so prekoračili v tem letu čez 200 tisoč dinarjev. Mi rabimo denar za stavkovno podporo, za borbe, za agitacijo in za organizacijo delavstva. Mi ne tiskamo z delavskimi doneski letakov za razbijanje organizacije. To naj delajo le sodrug »nevtalci«.

Delujoči zavestno za naš Savez in njegovo članstvo, se nadejamo, da pride čas, ko se bo delavstvo zedinilo in vsakega obsodilo po njegovem delu. Velik napredek našega Saveza nam jamči, da smo na pravem potu in da niso daleč dnevi osvobodjenja delavstva od vseh štreberjev lumpenproletarijatske morale in mišljenja. Na vsa ta obrekovanja dajejo naši sodrug in vsi člani Saveza le en odgovor, ki temelji v neumornem delu za okrepitev Saveza in za prosveto brezpravnega in propadlega delavskega razreda. Namesto z lažjo, naj naši sodrug nastopajo z resnico, namesto z zapeljevanjem s pomirjenjem, namesto z demoraliziranjem in upropaščanjem s prosveto in z revoltiranjem delavskega razreda.

Po tej provokaciji, ki odkriva slabe strani nasprotnika, naj gredo sodrug na delo za bratsko in socialistično solidarnost za razredno socialistično zavest, za delavsko disciplino za naš zedinjeni Savez, za borbo proti reakciji in izkoriščanju, za borbo proti buržoaziji in njenim agentom!

Uprava Saveza.

Taktika stavke in politika stavke.

Arbeiter Zeitung« z dne 17. t. m. po. ... sledeči članek, iz katerega je jasno razvidno, da se naši komunisti prav pridno ravnaajo po mednarodni boljševiški politiki, ne da bi se vprašali, kam jadrajo. Marsikateremu našemu komunistu, ki je nezavedno orodje komunističnih agitatorjev, bo postalo jasno iz našega članka, kako je prišel do svojega »prepričanja« potom komunističnih neresnih voditeljev, katerim je delavstvo le igračka v dosegu svojih osebnih namenov. Članek se glasi:

Pred nekaj meseci, ob priliki berlinske konference vseh treh internacionalnih eksekutiv, se je neki avstrijski sodrug pogovarjal z ruskim komunistom o politiki neodvisnih socialistov v Nemčiji. Rus je rekel: »Politika izpolnjevanja je bila največja napaka, ki so jo storili neodvisni. Njih upliv je zakrivil, da je Nemčija pristala na versailski mir, da se je pokorila londonskemu ultimatumu. Tako so neodvisnezi izdali revolucijo. Kajti če bi Nemčija odklonila mirovno pogodbo in lon-

Izhaja razen ponedeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6-1.

Naslov za dopise: Ljubljana pošt. pred. 168. Tel. int. št. 312. Ček. rač. št. 11.959.

Stane mesečno 12 Din, za inozemstvo 22 Din.

Oglaš: prostor 1 × 55 mm 1 Din.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštnine proste.

donski ultimatum, potem bi se neusmiljeno sprla z antanta, ki bi jo zopet blokirala in obenem zasedla ruhrsko pokrajino — v Nemčiji bi vladala najhujša lakota. Potem bi bili nemški dealvci prisiljeni napraviti revolucijo. Zato je bila revolucionarna dolžnost neodvisnežev, preprečiti sprejem mirovne pogodbe in ultimata. Ker pa so nekaj nasprotnega ukrenili, ker so zagovarjali sprejem, imamo pravico, da jih imenujemo izdajalce revolucije.

Redkokdaj smo imeli priliko tako jasno spoznati temeljna nasprotstva med socialistično in komunistično politiko kakor v tem pogovoru. Socialisti so preprečili spor z antanto, da obvarujejo delavstvo pred lakoto. Komunisti pa želijo spor z antanto, da bi potem nastala lakota; kajti ta lakota bi potem prisilila delavstvo do revolucije. Socialisti so zastopali živiliški interes delavcev, da se ohrani mir in da se prepreči lakota. Komunistom pa je delavstvo golo sredstvo za revolucionarne namene njihove stranke, golo orodje za »svetovno revolucijo«, kakor si jo predstavljajo; prav jim je, da pride delavstvo v najhujšo bedo in v največjo nevarnost; vsaj bi bili vsled tega prisiljeni revolucionirati.

In še nekaj smo spoznali iz tega pogovora: nasprotje med tem, kar pripovedujejo komunisti delavstvu, in kar hočejo v resnici. Ko so se v Nemčiji prepirali ali naj sprejmejo londonski ultimatum ali ne, so komunisti rekli delavcem: »Če bomo sprejeli ultimatum, vas bo antanta s svojim kapitalom strašno izkoriščala, vaš gospodarski položaj se bo strahovito poslabšal. Zato moramo ultimatum odkloniti.« V resnici pa so dobro vedeli, kakor se razvidi iz gori omenjenega pogovora z ruskim komunistom, da bi odklonitev ultimata povzročila vojaški spor, ki bi spravil nemško delavstvo v še hujšo bedo, v še bolj obupen položaj. Pa prav to so hoteli da bi bilo delavstvo prisiljeno revolucionirati. Dočim so tako govorili, kakor da bi hoteli delavstvo ščititi pred pretečo bedo, so v resnici hoteli povzročiti najhujšo bedo, da bi s tem zrevolucionirali delavce.

Tega poučljivega pogovora smo se večkrat spominjali, zlasti tedaj, kadar smo opazovali komunistično politiko v strokovnih zvezah. Kajti tedaj se prav jasno vidi, da je komunistom bolj za zvišanje mezd vedno sredstvo za pospeševanje njih »revolucionarnih« namenov. Delovanje komunistov med in po stavki tiskarskih delavcev je jasen dokaz za to. Ta dokaz naj pouči ne samo tiskarske delavce temveč vse delavce in nameščence.

Tu gre n. pr. za vprašanje, ali bi bilo umestno, razširiti stavko na tiskarno bankovcev. Socialistična strokovna zveza trezno premišljuje o koristi in o škodi, ki lahko nastane vsled tega razširjanja stavke. Če bi tiskarna bankovcev samo tri dni mirovala, potem ne bi mogli izplačati

mezd in plač; radi tega bi prišlo delavstvo v najhujšo bedo. Podjetniki tiskarske industrije pa imajo za svoje potrebe še dosti denarja doma, ne bodo gladovali, četudi miruje tiskarna bankovcev več dni, dali časo bodo prenašali stavko bankovcev kakor pa delavstvo. Tako je prišla socialistična strokovna zveza do tega zaključka, da stavka v tiskarni bankovcev ni sredstvo, ki bi odločila stavko tiskarskih delavcev. Popolnoma drugače so komunisti obravnavali to vprašanje. Vedeli so, da onemogočuje stavka v tiskarni bankovcev izplačevanje mezd, kar bi pahnilo delavstvo v najhujšo bedo. Toda to so hoteli: če delavci ne dobivajo plač, če ne bodo mogli ničesar več kupiti, potem bodo pač prisiljeni napraviti revolucijo. Govorili so tako, kakor da bi se prizadevali za to, da dobijo tiskarski delavci zvišane mezde; v resnici pa jim ni šlo za mezdni boj, hoteli so izkoristiti ta boj za to, da napravijo »revolucionarno situacijo«.

Slično je bilo ob koncu stavke. Od gospodarskega položaja je odvisno, koliko se da doseči s stavko. Tu pride v poštev zmožnost podjetnikov, kupna moč odjemalcev, tržni položaj v obrti in inozemska konkurenca. S popolno natančnostjo se seveda ne da vnaprej ugotoviti, koliko se bo dalo doseči; toda izkušeni strokovni zvezarji lahko približno precejeno, je li nadaljevanje stavke koristno ali ne. To velja tudi za stavko tiskarskih delavcev. Tudi socialistični strokovni zvezarji so lahko različnega mnenja, ali bi bili tiskarski delavci, če bi bili stavko za nekaj dni nadaljevali, več dosegli ali ne. Tudi v našem taboru so o tem različna mnenja. Toda samo izkušeni strokovni zvezarji, samo možje, ki natančno poznajo gospodarski položaj tiskarske industrije, morejo o tem spornem vprašanju pravilno soditi. Komunisti pa se ne brigajo za to stvarno vprašanje. Če bi bili tiskarski delavci še tako dolgo stavkali in še toliko dosegli, komunisti bi bili prav tako kakor sedaj upili, da je stavka »zadavljena« in »izdana«. Je pač vsakdanja praksa komunistov: v začetku vsake stavke skušajo delavce pregovoriti, naj stavijo neizpolnive pogoje; nato pa poskušajo preprečiti dovršitev stavke, ne glede na to, kako dolgo že traja in koliko žrtev je že stala. In zakaj delajo to? Ker jim pač ni za mezdni boj, ker zasledujejo pri vsaki stavki svoje posebne namene. Zato skušajo pri vsaki stavki čim največ panog potegniti v stavko in jo podaljšati, da privedejo delavstvo v obup in ogorčenost, ki naj povzroči krvave spopade z državno oblastjo in ki naj ustvarita »revolucionarno situacijo«.

Seveda mnogo delavcev ne pozna te komunistične politike v stavki. Kakor ima katoliška cerkev dva nauka, enega za duhovništvo in enega za ljudstvo, tako ima komunistična stranka dva nauka: delavce vara, češ, da se brezobzirno bojuje za njihove neposredne interese; komunistični voditelji pa izkoriščajo delavce za svoje neposredne interese, za svoje »revolucionarne namene«.

Komunistična politika bi bila razumljiva, če bi bila revolucija zares mogoča. Toda v času, ko izdajalska avstrijska buržoazija moleduje okrog držav velike in male antante, naj postavijo Avstrijo pod mednarodno kontrolo in naj ji dajo mednarodno orožništvo, v času, ko se v Ženevi o tem resno posvetujejo, v času, ko prežijo bele tolpe Hejasa na meji Burške in Wranglovci na mejah Koroške, v takem času bi bila revolucija po komunističnem

receptu nič drugega kakor znamenje za kontrarevolucijo s tujimi boadli. V takem času je »revolucionarna gimnastika« komunistične politike v stavki nič drugega kakor blaznost učenih fantastov.

Vsaka stavka je grenka resna stvar. Vsa vprašanja v taktiki stavke se smejo samo po tem soditi, kako bi se dala doseči svrha stavke — povišanje mezd, najbolj uspešno in z najmanjšimi žrtvami. Zloraba stavke v politične svrhe je resna nevarnost, ki lahko privede do težkega poraza. Dvojezičnost, ki govori delavcem samo o njihovih neposrednih, gospodarskih ciljih stavke, v resnici pa zasleduje politične cilje, je lažnivo zapeljevanje delavstva. Delavski razred se ne bojuje za to, da kot nezavedno sredstvo uresničuje svrhe »revolucionarnih« ideologov: pač pa je najmanjša stavka, kakor tudi največja revolucija, če je mogoča in potrebna, samo sredstvo za zavedne svrhe delavstva.

Politične vesti.

+ **Karlo Häusler**, poslanec Radičeve stranke, je objavil v zagrebških listih izjavo, da izstopa iz Radičeve stranke, ker je spoznal Radičevo demagogijo. Kakor je znano, se bo vršilo zborovanje Hrvaškega bloka in zaupnikov Radičeve stranke v nedeljo 24. t. m.

+ **Zakonodajni odbor** je sklepal o povišanju uradniških draginskih doklad ter je sklenil na predlog poslanca s. Divaca, da bo rešil to zadevo brez ozira na vladni predlog uradniškega zakona.

+ **Bolgarska vlada** je sklenila predložiti narodni skupščini zakon o obtožbi kabinetov, ki so bili na krmilu v vojnem času. Bivše ministre bo po tem zakonu sodilo ljudstvo s posebnim glasovanjem. Čeprav se nam zdi simpatično to dejstvo, vendar dyomimo, da bi bilo pomagano bolgarskemu ljudstvu z obsodbo oseb, ki so imele v rokah državno krmilo, Bolgarsko ljudstvo bo moralo stremeti, da bo pričelo delati pri korenini. Treba bo delati proti sistemu. To svojo nalogo bo najuspešneje vršilo v svojih socialističnih organizacijah, ki bodo sčasoma prevzele vlado, kadar bodo dovoljno močne.

+ **Iz Sofije** poročajo, da so že izpuštili bivše ministre iz zaporov, vendar pa se nahajajo vsi pod strogim policijskim nadzorstvom. Narodna skupščina, ki se bo sestala 2. okt., bo sklepala o njihovi usodi. Opozicija je odpovedala svoj kongres, ki bi se moral vršiti 1. oktobra v Plovdivu. To pa zaradi tega, ker je sklicala kongres za isti dan in na istem kraju — zemljoradniška stranka, ki je na vladi. Kakor vidimo, divjajo v Bolgariji najhujši strankarski boji.

+ **V Traciji** je izbruhnila vstaja proti grškim oblastim.

+ **Sovijske čete** so prekoračile Dnjester ter so se spustile v boj z romunskimi prednjimi stražami.

+ **V Rodostu**, kjer je glavni stan grške armade, so vojaki, prežeti komunizma, oropali vsa skladišča živil ter umorili več mož in žen. Vojaki hodijo po ulicah z rdečimi zastavami.

+ **Kemalove čete** so prekoračile nevturalno ozemlje. Zavezniki so nameravali prirediti demonstracijo s svojimi vojnimi ladjami v Dardanelah, toda ta predlog je propadel, ker je bila Francija proti njemu.

+ **V Prebburgu** so vprizorili komunisti krvave nemire, ki jih je policija komaj udušila.

+ **V Nemčiji** je sklenil kongres socialistične stranke kakor tudi kongres ne-

odvisne socialistične stranke združitev obeh strank, ki sta na svojih kongresih najodločneje obsodile komunizem.

+ **Socialistična litvanska stranka** je dobila pri zadnjih državnozborskih volitvah 275.000 glasov, kakor poročajo iz Rige, in izvojevala 40 sedežev v parlamentu. Od vseh oddanih glasov so jih dobili socialisti 38 odstotkov. Stranka ima 7.882 članarino plačujočih članov, organiziranih v 198 socialističnih podružnicah. 84 odstotkov njenega članstva pripada agrikulturnim delavcem; ostale odstotke tvorijo industrialni delavci in inteligenti. Stranka, ki pripada dunajski internacionali, je nastopila z vso energijo proti desnemu krilu, ki se je odcepilo in šlo v koalicijsko vlado z buržuaznimi strankami.

+ **V Parizu** se posvetujejo zavezniški državniki o orientalski konferenci. Na konferenco bodo povabili tudi Turčijo. Medtem pa je angorska narodna skupščina že z veliko večino potrdila diktaturo Kemal paše ter ga pooblastila, da vojno nadaljuje toliko časa, da bodo uslišane vse njihove zahteve.

+ **Zavezniki** so pregnali iz saarske pokrajine urednika socialističnega lista »Saarbrückner Volkstimme«, Rauscherja in Lehmana. Zavezniški teror postaja z vsakim dnem bolj neznosen.

Dnevne vesti.

Iz krogov nižjih javnih nameščencev. Daleč smo že prijadrali s svojo revščino po zaslugi merodajnih faktorjev. Že vsak nižji nameščenec preklinja rojstvo merodajnih oseb, ki so krive njegove bede. Šola se je pričela ali nižji drž. nameščenec nima denarja za šolske potrebščine, čevlje in obleko za svojo deco. Pri nas se gubira v vse mogoče svrhe, ali na ubogo sirote nižjih javnih nameščencev nikdo ne misli. Ali ni nobenih narodnih dam, ki bi se žrtvovale za to nalogo? Mi bi sami začeli tako akcijo, toda višje oblasti nam ne dovolijo tega. Mnogo jih težko dela po službi, da se skromno prežive, mnogim pa služba ne dopušča postranskih zaslužkov. Drugi so že tako oslabele, da že državne službe ne morejo opravljati z isto točnostjo, kakor poprej, kaj šele, da bi opravljali kako postransko delo. Ni nas sram kazati svojo revščino, ker je nismo sami zakrivali. Če se naša vlada ne obrača na da se morajo njeni uslužbenci obračati na javno dobrodelnost, se tudi nam ni treba sramovati. — Eden za več drugih. (K tej notici je treba pripomniti, da predlagana pot ne vodi k zboljšanju razmer državnih nastavljenecv. Prosičenje je znamenje sužnosti. Treba je močne socialistične strokovne organizacije, ki bo postavila zahtevo: **Za pošteno delo pošteno plač!** Javni nameščenci bodo morali radi ali ne radi, hoditi pot, po kateri hodi razredno zavedno delavstvo. V samopomoči, roko v roki z delavskimi organizacijami, je edina rešitev, ki bo rešila javne nameščence. Vsa druga pota so samoprevara! Opomba ured.)

Ljubljana.

Zgodovinska razstava slovenskega slikarstva (Obrtna šola) bo odprta samo še do 25. t. m. Kdor si je še ni ogledal, naj jo gotovo obišče te zadnje dni, za katere je vstopnina znižana na 2 Din za osebo, da se vsem slojem omogoči obisk razstave. Poleg tega priredi umetnostno zgodovinsko društvo v petek, soboto in nedeljo na razstavi razkazovanje z razlago slik. Danes, v petek dne 22. t. m. ob 3. popoldne bo razlagal občinstvu raz-

stavljena dela vseučilišni profesor dr. Izidor Cankar, v soboto ob 3. popoldne konservator dr. Franc Stele, v nedeljo ob 10. dopoldne zopet dr. Cankar, v nedeljo ob 2. popoldne pa bo razlagal slike msgr. Viktor Steska za delavstvo. Nihče naj si razstave ne pozabi ogledati, ker pozneje morda sploh ne bo imel več tako lepe prilike, da si ogleda zgodovinska dela slovenskega slikarstva. Opozorjamo občinstvo tudi na zbirko »Slovenska moderna umetnost«, katero je ravnokar izdala Narodna Galerija. Zbirka vsebuje 27 reprodukcij najboljših modernih slovenskih slik v svetlotisku. Dobi se pri blagajni na razstavi in stane samo 30 Din.

Francoski konzulat v Ljubljani. V Ljubljani je osnovan francoski konzulat za območje Slovenije. Francoski vicekonzul, gosp. Paul Joseph Flach, je že nastopil svoje mesto v Ljubljani. Pisarna francoskega konzulata se nahaja začasno do definitivne naselitve v novem poslopiju Ljubljanske Kreditne banke, na Krekovem trgu števil. 10.

Tečaj za damsko prirobovanje. Urad za pospeševanje obrti v Ljubljani namestila prirediti v par tednih tečaj za damsko prirobovanje v Ljubljani v dopoldanskih ali popoldanskih urah. Interesentinje mojstrice ali pomočnice, naj prijavijo svojo udeležbo pisмено ali ustmeno Uradu za pospeševanje obrti, Dunajska cesta št. 22, najkasneje do 31. okt. t. l.

Celje.

Na tukašnjem »Ljudskem vseučilišču« so se v ponedeljek dne 18. t. m. začela zopet redna predavanja, ki jih je otvoril g. vladni svetnik Lilek. Predaval je medicinec s. Fedor Mikič »O žalostni statistiki pijančevanja v Jugoslaviji in o reformi alkoholnega gospodarstva«. Predavanje se v ponedeljek 25. t. m. ob pol 8. zvečer v meščanski šoli nadaljuje.

Telovadba »Svobodašev« se je redno pričela v telovadnici v meščanski šoli. Telovadni red bomo objavili. Vsi, kateri še niste prišli, pridite in pokažite zobe buržoaziji! Mi vstajamo!

»Delavski dom v Celju«. Toliko željena beseda se je spremenila v dejanje. Pred kratkim je bil ustanovni občni zbor zadruge »Delavski dom« v Celju. Temelj so postavili naši sodrugi. Vsak, kdor ve, kaj pomeni to gibanje, bo prišel in podpisal delež za 100 Din, ki se plačuje v obrokih. Pisarna zadruge je v Vodnikovih ul. 3. Tam izveste vse. Če boste pridni, boste videli tudi načrt za delavski dom.

Maribor.

Vsem razrednim organizacijam, socialističnim društvom, sodrugom in družicam! Prihodnji teden pričnemo objavljati članke k vsedelavskemu zletu, ki se bo vršil prihodnje leto. Ker imajo članke namen, da spodbudijo naše organizacije in društva k delu za to silno važno prireditev in jim podajo že od vsega početka nekoliko smernic, po katerih naj bi se to delo vršilo, naj si jih vsak razrednozavedni delavec prebere. Naše uredništvo bo sprejelo z največjim veseljem vse nadaljnje predloge in jih objavilo.

Na carinarnici se nam obljublja nov režim. Poročajo, da so že dobili nov pravilnik za hitrejše carinjenje paketov. Obenem se pripravlja preiskava, koliko je »privatna« carinska posredniška špekulacija južne železnice kriva zatajenju robe, kakor pravi »Tabor«. O oficialnih špekulacijah torej ni govora, čeprav jo je precej več kot one. Zanimivo je še eno: »Tabor« se hvali, da je dr. Kukovec

tisti, ki je dosegel novi režim pri mariborski carini, dr. Kukovec — torej liberalna stranka. Človek, ki ima vseh pet možganov zdravih, si misli ob takem poročilu: Liberalci počenjajo samo zavolotega toliko korupcije, nezmožnosti in grehov, da se pri enem ali drugem grehu, kjer so slučajno malce bolj zaloteni, potegnejo sami za ušesa, češ: Glejte, tako znamo mi!

Nova velika tovarna bo nastala na Teznu, kakor poročajo hrvaški listi. Tamojno tvornico za vozove kupi neki češkoslovaški konsorcij, ki jo spremeni v tovarno za železniške vozove s približno 1000 delavcev, samih češkoslovaških državljanov. Samo kako te delavce naseliti, tvori oviro, da bi dela takoj pričela. Naše organizacije bodo morale vsakakor paziti, kakšen material so ti delavci, da ne bodo šli našemu pokretu in nam v škodo. V svrhu, da se prepreči eventualni poznejši težki konflikt, naj se sporazumejo s češkoslovaškimi strokovnimi organizacijami, ki bo o novi tovarni na Teznu kaj določnejšega govora.

Wranglovca Benjamina Svečnikovega, ki je na Silvestrovo lanskega leta iz ljubosumnosti in preračunano ubil ptujskega zdravnika Scheichenbauerja, je mariborska porota obsodila na štiri leta težke ječe. Primerjaj obsodbo tega wranglovskega poročnika z obema smrtnima obsodbama, ki jih je mariborsko porotno sodišče pri tem zasedanju izreklo.

Mariborska dijaška kuhinja ima svoj letni občni zbor v sredo 27. sept. ob 20. v Narodnem domu. Ker je dijaštvo radi nastale draginje ogroženo v svojih študijah in ker ima ravno takšna ustanova, kakor je dijaška kuhinja, namen, da izključi, vsaj kar se tiče prehrane, vsako nevarnost, so vabljeni vsi njeni udje, da se občnega zbora v polnem številu udeležijo.

Humor v slabih časih. V sredo so imeli trgovci sestanek v restavraciji »Maribor«. To in ono so govorili, kakor je pač navada ob takih prilikah, posebno če navdušuje čaša močnega štajerca. Finančni minister jo je marsikatero slišal! Dobro, da ga ni bilo zraven. Na koncu je imenitni gospod Weixl napravil še imenitnejši dovtip. Napovedal je namreč za bližnje dni shod p. n. trgovstva za pobijanje draginje. Konzumentom priporočamo, da izrabijo ugodno priliko in se nalože z vsemi trgovskimi dobrotami, dokler gredo cene še navzdol. Ker po tistem shodu bo jo!

Invalidi, vdove in sirote prirede v nedeljo 1. oktobra ob 9. dop. v Gambri-novi dvorani shod. Med drugim bo govor o invalidskem zakonu, o izplačilu zaostalih doklad, o invalidskih domovih in zdraviliščih ter proti vožnji po železnicah.

Moji prijatelji pri »Enakosti« še niso pričeli govoriti o stvari, še niso nehali pisati o meni. Tako je prav. Jaz tudi ne bom nehal pisati o njih, to je o prokletem rokoletstvu, ki so ga dozdaj izvrševali in bi ga še hoteli pod okriljem stranke proti stranki. Kaj za to, če me skuša »Enakost« od mojega dela odvrti z vedno bolj bedastim streljanjem odpadkov! Ali stojim pred samim seboj in poštenimi ljudmi kaj bolj umazan, če pustim Huronce dodati še nekaj psovka tistim, ki so jih nagromadili v prejšnjih številkih, ali sem kaj slabši, če me »Enakost« ozmerja še za pijanca, provokaterja, špijona itd. itd.? Ne! Sam pred seboj imam čisto vest, tisti, ki so se mi kdaj v življenju približali, pa tudi vedo, da ne gre name niti trohica vsega smrada, ki ga li-jete name, vi Bahun! Golouhi in drugi mazači poštenih imen! V tej zavesti grem svojo pot, v tej zavesti mi bo lahko predati vas stranki, ki je močnejša kot jaz, da vas obsodi, brcni za kakor lajajoče pse ob steno, da se razbijete. Vem, da vas je samo tega strah, priča pa o vaši že popolni duševni zmedenosti, če ne znate v strahu

nčesar drugega, kot da krčite, namesto da bi pothoma izginili s prizorišča. Če bi vedeli, kako se s svojo neumno taktiko sami ubijate, bi se zgrabili za glavo. Kakor diplomati, ko izzirajo svojo ulogo. Izzirali ste in vam ne bodo nič več pomagale od vas samih sestavljene kadilne resolucije zase. Ljudje vas danes nekoliko bolj poznajo kot pred dvema mesecema — s tem ste pozabili računati. Upam, da vas bodo čez en teden še bolj. Na vsak način si izbijte iz glave, da boste pod okriljem stranke še kaj šušmarili, združeni s protidelavskimi elementi. Golouh, Gmajnarstvo ne pride v naše organizacije, niti kot »učitelj slovenščine« ne! V četrtek se pogovoriva! — Karlo Kocjančič alias Jurčkov Jurček.

Iz stranke.

Občni zbor krajevne politične organizacije SSJ v Ljubljani se bo vršil v četrtek 28. t. m. ob 7. zvečer v posvetovalnici mestnega magistrata. Dnevni red: 1. Poročilo funkcionarjev, 2. Volitev novega odbora, 3. Naš položaj, 4. Raznoterosti. Vstop dovoljen samo z izkaznico. Sodrugi udeležite se občnega zbora polnoštevno. — Odbor.

Shod lesnih delavcev se bo vršil v nedeljo 24. t. m. v Tržiču in sicer ob 9. v Delavskem domu pri Fonču. Vabijo se vsi sodrugi! — Podružnica v Tržiču.

Delavska zbornica v Ljubljani. Klub zasebnih nameščencev nam je poslal v objavo sledečo notico, ki se seveda ne strinjamo z njo, pa ji vendar dajemo prostora, da bo delavstvo poznalo stališče tega kluba. Glasi se: »Zasebnim nameščencem. Klub privatnih nameščencev Delavske zbornice v Ljubljani naznanja tem potom vsem zasebnim nameščencem, da je korporativno zapustil sejo Delavske zbornice, ki se je vršila dne 17. t. m. Klub se še ni odločil, ali naj položi svoje mandate, ali naj še naprej sodeluje. Da preprečimo z ničimer opravičljive napade na zastopstvo nameščencev v Delavski zbornici že vnaprej, konstatiramo, da je Klub zapustil sejo Delavske zbornice v protest majorizaciji zastopnikov delavstva nad nameščenstvom. Posledica uspele majorizacije bi bila, da zasebnemu nameščenstvu po statutu ne bi moralo pristojati razmeroma isto število mandatov v upravnem odboru bodoče Delavske zbornice, kakor jih predlaga za nameščence statut za glavno skupščino. S to svojo absenco brani Klub pravice nameščencev v Delavski zbornici ne proti današnji večini, ampak proti katerikoli večini v bodoče izvoljene Delavske zbornice in ne v korist današnjega zastopstva nameščencev, ampak v korist kateregakoli v bodoče voljenega zastopstva nameščencev v Delavski zbornici.

Ivan Zorman: Pesmi. (Cleveland, Ohio, 1922.) Iz Amerike smo prejeli že drugo pesniško zbirko Ivana Zorman. Iz nje je razvidno, da ni napredoval. Ivan Zorman je pesnik, ki se počuti očitno silno srečnega pri »komponiranju«. Vse pesmi dokazujejo, da je avtor brezskrbnega, veselega značaja, čeprav oporekajo na videz tej trditvi različne otožne pesmice. Avtor je priobčil v drugi polovici svoje pesniške zbirke angleške prevode, pesmi Prešerna, Gregorčiča, Jenka, Levstika, Medveda, Župančiča, Sardenka in Funtka. Ti so bili namreč njegovi učitelji. Zormanove pesmi so tiskane na zelo elegantnem papirju, lahko rečeno, da na luksurioznem. Za naše ljudstvo seveda ne prihajajo vpoštev že zaradi nenavadno visoke cene. Naše ljudi bo gotovo zanimalo dejstvo, da se naši ljudje v Ameriki tudi kulturno udeležujejo.

L. N. Tolstoj: Spoved. Prevel Joža Vidmar. Navedena Tolstojeva knjiga zasluži priznanje. Ruski filozofski pisatelj obdeluje v svoji »Spovedi« svoje gledanje na svet. Knjiga bo zelo dobro došla vsem tistim, ki so obupali nad življenjem in iščejo pozabo v vseh mogočih razvedrilih. Knjiga se dobi v vseh knjigarnah in stane samo 10 Din. Joža Vidmar je knjigo ne le prestavil, temveč tudi založil. To se nam zdi zaradi tega primerno pribiti, ker dobimo v današnjih časih zelo težko takozvane »idealne« premožne ljudi.

Nekaj o Aškerčevem spomeniku. Odbor za Aškerčev spomenik v Ljubljani nam je poslal v objavo sledeči oklic, ki ga lojalno priobčujemo: Pred desetimi leti je nagloma odšel v večnost naš pesnik Anton Aškerc. Ob pogrebu njegovih zemeljskih ostankov je ves naš narod na dotlej najslajnejši način izrazil, da se zaveda, koga je izgubil. Anton Aškerc je bil najdoslednejši in najpogumnejši bojevnik za duševno svobodo, za resnico in pravico. Kot ustanovitelj slovenske moderne poezije je spesnil balade in romance, ki so po svoji vsebini in obliki vrhunec naše epse umetnosti. Bil je prvi slovenski poet, ki je zajemal globoko ne le iz zgodovine našega naroda, nego je črpal iz povestnice skoro vseh svetovnih narodov. Nihče ni razširil obzorja slovenske poezije tako močno kakor Anton Aškerc. Bil je prvi poet našega delavca in našega kmeta, njunih borb, trpljenja in triumfov; bil je poet naših narodnih, socialnih in verskih mučnikov in junakov, iz kojih žrtev in krvi sta nam zrasi svoboda in ujedinjenje; bil je poet-filozof naših dvomov in hrepenenj, naše ljubezni in naše, naše mrznje in osvete. Kakor slavec je umel zagostoliti o sladkih čustvih ljubeče mladenke, kakor z bičem in škorpionom je znal usekati, kakor vihar zagrmeti. Bil je velik pesnik v vsakem oziru, velik kot Slovenec, kot Jugoslovčan, kot Slovan, kot človek-borec-mislec. Rusi, Svedi, Čehi, Jugoslovenci so prevajali Aškerčeve pesnitve; tudi v nemških prevodih so izšle njegove balade in romance. In še izidejo. Lirik, epik, dramatik, esejist, kritik, urednik, potopisec, prevajalec in odlični novinar je bil Anton Aškerc. Obogatil je slovenski jezik z novimi narodnimi izrazi in oblikami, obogatil slovensko poezijo z novimi idejami, obogatil slovensko slovstvo notranje in zunanje, navzgor in na šir kakor nihče pred njim in za njim. Stirinaist knjig je podaril narodu, od rojstva nesrečen in beden, a do svoje prezgodnje smrti neomahljivo plodovit, energično vzpodbujevalen in sredi najtemnejšega narodovega rojstva brez prestanka junaško odkritosrčen in hojevit. Kot prorok je napovedal brez oddihljaja, da se nam bliža dan osvobođenja, da že vzhaja solnce Jugoslavije. Dočakal ni te sreče, ki je neomajno veroval vanjo in ki jo je vtrjeval v du-

šah svojih rojakov... Strašna vihra svetovne vojne je bila hkratu smrtni boj prepotentnega Germanstva. V tej vihuri smo malone pozabili tega glasnika svoje svobode. Ob desetletnici Aškerčeve smrti pa se je svobodni naš narod spomnil svoje dolžnosti. Sklenil je postaviti velikemu jugoslovanskemu bardu v Ljubljani dostojen spomenik: iz hvalečnosti slavnemu pokojniku in v vzpodbudo mladini ter zanamcem. Vso jugoslovansko javnost pozivljamo, da zbira prispevke, prireja koncerte, slavnosti, dramske predstave in veselice v korist Anton Aškerčevemu spomeniku! Počastimo ga, saj počastimo s tem sebe, počastimo misli in čustva, ideje in ideale, za katere je veliki pokojnik živel, deloval, trpel in umrl. Denarni prispevki naj se pošiljajo na naslov blagajnika dr. Vekoslava Kisovca, ravatelja Slavenske banke v Ljubljani.

V Ljubljani, 15. septembra 1922.

(Sledi 64 podpisov).

(Ob tej priliki se čutimo dolžne povedati, da je naš glavni urednik odgovoril na poziv g. pokrajinskega namestnika Hribarja, ki ga je pozval, naj podpiše poziv na slov. narod za prispevke, dobesedno takole)...

Nad vse simpatična mi je Vaša misel postaviti spomenik A. Aškercu, ki je bil pri nas med prvimi horci za svobodo duha, misli in izražanja, ter je kot tak tudi mnogo trpel.

Vendar mi dovolite, da kot poznavalec žalostnih razmer, v katerih živi naše delavno ljudstvo, izrazim svoje pomisleke napram vsem spomenikom, če niso uporabni za življenje. Idej imamo dovolj, treba nam je le, da začnemo po teh idejah delati.

Aškerčev spomenik si predstavljam takole: Postavi naj se »Aškerčev dom«, kjer bi naj bil prostor za ljudska predavanja, predstave, knjižnice, čitalnice, posvetovalnice itd.

Če komu izmed odbornikov to ni simpatično, ker misli, da ni treba tega ljudstvu, naj se postavi ljudsko kopališče z Aškerčevim imenom. Ali kaj podobnega, krvavo potrebnega, pa vendar z Aškerčevim spomenikom v tesni zvezi stoječega.

Tudi umetniki, ki iščejo zaslužka, naj bi bili s takimi rešitvami zadovoljni. Imeli bi pri teh ši-

roko polje delovanja in mnogo prilike pokazati, kaj znajo, predvsem pa tudi, da so res umetniki, ne pa le iskati uspehe po izvoženih kolovozih. Opomba uredn.)

Odgovorni urednik: Anton Podbevšek.

Izdajatelj: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ). Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

GOSPODINJE!

Ali zahtevate pri trgovcu testenine

Pekatete?

So najboljši in najodličnejši izdelek te vrste; zato jih zahtevajte povsod.

Blago za prevleko divanov in drugega pohištva v veliki izbiri, dalje različno platno in jute za tapetnike, sadlarje i. t. d. priporočila trdka:

A. & E. Skaberné
Ljubljana, Mesni trg 10.

Lepo domače platno

izredno močno za perilo ali rjuhe, lastni ročni izdelek ima v zalogi tkalnica »KROSNA« v Ljubljani, Zrinjskega cesta 16. Na zahtevo pošilja vzorce!

Potrjim sreem javljam vsem sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest, da je predraga soproga in iskreno ljubljena mati, gospa

Ivana Košak roj. Erbežnik

danes, v petek, ob pol 8. uri zjutraj po dolgi, mučni boleznimi mirno preminula.

Pogreb nezabne pokojnice se vrši v nedeljo, 24. t. m. ob 3. uri popoldne iz hiše žalosti Velika čolnarska ulica št. 10 na pokopališče k Sv. Križu.

Bodi ji ohranjen blag spomin!

Ljubljana, dne 22. septembra 1922.

Alojzij Košak z rodbino.

Modele čevljev

v celih serijah iz lepenke, po modernih kopiranih oblikah ali ameriških oblikah izrezane, dobavlja za tovarne obuval in čevljarje. Apartne, elegantne oblike. Velikanska izbira novitet za vsako sezijo.

Zgornje dele

izdelujem iz materiala doposlanega mi od naročnika, prvovrstno, hitro in po ceni. Posebna delazmožnost v montiranju zgornjih delov za

tovarne obuval.

Nakup, reparatura in prodaja čevljarskih strojev.

Zahtevajte prospekte od **Ralph F. Richter,** Subotica VI.

Poučevanje

v vseh strokah, moderne, mehanične izdelave obuval. Zahtevajte prospekt.

Pletene jopice,

rokavice, nogavice, najceneje pri:

A. ŠINKOVIC nasl.

K. SOSS,

Ljubljana, Mestni trg 19.

Dva vajenca

za čevljarsko obrt sprejme takoj **Josip Prešeren,** čevljarski mojster, Spod. Šiška, Celovška cesta 82.

Delavke

za vezenje in spretno šivilje sprejme v trajno delo tovarna štora, Zgornja Šiška. Zapuče.

V Paradižu

sta bila brez obleke

ADAM in EVA

sedaj tega ni treba, ker se dobe vsakovrstne obleke za gospode, dame in otroke v trgovini

O. Bernatovič,

Ljubljana, Mestni trg 5-6.

Kruh in pecivo vseh vrst

najboljše kakovosti peče

I. delavska pekarna v Ljubljani, Kolesarska ulica 4

in ga oddaja v Ljubljani in okolici v onih prodajalnah, ki so označene s tozadovnimi napisi.